

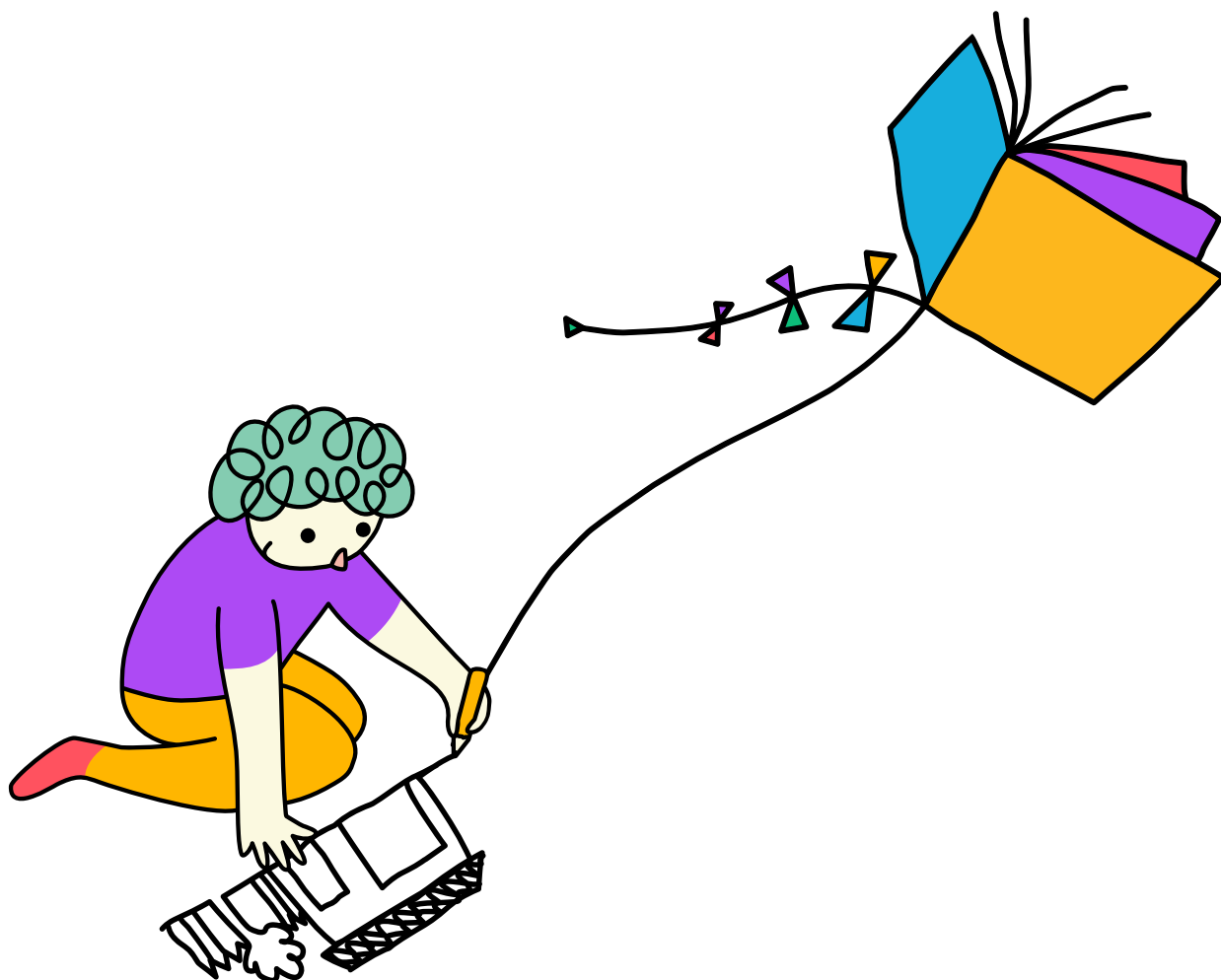
INSPECTORATUL ȘCOLAR
JUDEȚEAN MARAMUREȘ

Toți Copiii
Citește

Fundația

ȘCOALA DE VARĂ

Poveștile care nu s-au scris niciodată

ediția Maramureș — comunitatea ne învață

Ghid de facilitare

Grupă: grupa mare grădiniță · clasa pregătitoare · clasa I (5–7 ani)

Format: 5 zile × 3,5 ore

Cum funcționează această ediție

Ediția „Poveștile care nu s-au scris niciodată” păstrează înima programului școlii de vară - cărți, citit-scris, jocuri, valori - dar schimbă sursa principală a poveștilor: nu „citim” o carte tipărită, ci un om din comunitate. Fiecare zi are un „eveniment de bază” în care un adult din sat (bunică, meșteșugar, vecin) vine cu o rețetă, o meserie, o sărbătoare, un cântec sau o zicătoare, iar copiii transformă acea poveste orală în cuvinte, desen și, la final de săptămână, într-o hartă comună a satului.

În grupa de vârstă 5–7 ani (grupa mare, pregătitoare, clasa I), majoritatea copiilor sunt pre-cititori sau cititori emergenți. Fiecare zi urmează aceeași structură de 7 activități, după întâlnirea cu persoana-resursă: Activitatea 1 (ABEL + Citire în cor) Activitatea 2 (Roata întrebărilor), Activitatea 3 (Vocabularul desenat), Activitatea 4 (Citire - activitate diferențiată), Activitatea 5 (Numerație) și Produsul zilei (Marea carte despre...). Structura fixă ajută copiii să anticipeze ritmul zilei, în timp ce conținutul se schimbă în fiecare zi, urmând tema. Ultima zi este diferită, deoarece include întâlnirea cu părinții despre programul de literație în familie și momentul festiv.

Structura fiecărei zile (3,5 ore, cu pauze)

Bloc orar	Activitate
09:00 – 09:15	Întâlnire de dimineață + cântec/ritual de început
09:15 – 09:45	Vizita persoanei-resursă din comunitate (povestea zilei)
09:45 – 10:15	Activitatea 1 – ABEL + Citire în cor
10.15 - 10.45	Activitatea 2 – Roata întrebărilor
	Activitatea 3 – Vocabularul desenat
10:45 – 11:00	Pauză + gustare
11:00 – 11:20	Activitatea 4a – Denumeste / 4b – Citește
11:20 – 11:50	Activitatea 5 – Numerație
11:50 – 12:30	Produsul zilei – Marea carte despre... + încheiere

De ce funcționează acest model la 5–7 ani

Copiii la această vârstă învață cel mai bine prin corp, simțuri și poveste orală pentru arii de dezvoltare a literației care susțin învățarea cititului: conștientizarea fonologică, vocabular, comprehensiune.

Persoana-resursă oferă autenticitate și model de adult „căruia îi pasă”.

Repetarea aceleiași structuri zilnice (roată, vocabular, numerație, denumește/citește, ABEL, produs) construiește predictibilitate și siguranță, în timp ce tema se schimbă.

Activitățile nu sunt rigide și vor fi adaptate nivelului grupului, timpul disponibil etc

Plan de activități – săptămâna

	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri
Tema zilei	Rețete din comunitate	Meserii	Sărbători	Zicători și cântece	Harta comunității + Celebrare
Persoană-resursă	bunică/ mamă/ vecină cu o rețetă	meșteșugar local	om cu fotografii și povești de nuntă/botez/alte sărbători locale	cineva care cântă/spune zicători	toți cei invitați + familii
Act. 1 – ABEL + Citire în cor	text despre rețetă	text despre meserie	text despre sărbătoare	text despre zicătoare/cântec	
Act. 2 – Roata întrebărilor	despre rețetă	despre meserie	despre sărbătoare	despre zicătoare/cântec	recapitulare săptămână
Act. 3 – Vocabularul desenat	cuvinte din rețetă	cuvinte despre meserie/unelte	cuvinte despre sărbătoare	cuvinte din zicătoare/cântec	
Act. 4a/4b – Denumeste/Citește	Cuvinte uzuale	Cuvinte uzuale	Cuvinte uzuale	Cuvinte uzuale	
Act. 5 – Numerație	Numărul și cifra 1-5	Comparăm mulțimi / Aduagă-extrage	Orientare în spațiu / Poziționare	Modele repetitive	Forme geometrice
Produsul zilei	Marea carte a rețetelor	Marea carte a meseriilor	Marea carte a sărbătorilor	Marea carte a zicătorilor și cântecelor	Harta comunității

ZIUA 1 • Rețete din comunitate

Pregătire (cu o zi înainte)

- Confirmă persoana-resursă (bunică, mamă, vecin) și rețeta aleasă – simplă, cu pași vizibili, sigură pentru copii: plăcinte, turte din mălai, murături etc
- Pregătește fișele de lucru și resursele de la Materiale necesare

Întâlnirea cu persoana-resursă

Persoana-resursă se așază în mijlocul cercului de copii, cu ingredientele/obiectele lângă ea. Înainte să gătească, facilitatorul o invită să răspundă, pe scurt, la întrebări simple, cu copiii: Cum se numește rețeta? De la cine ai învățat-o? Când o faci de obicei (sărbători, duminici, iarna)?

Persoana-resursă demonstrează sau mimează pașii principali (taie, frământă, amestecă, aprinde focul) – copiii pot participa direct la pașii siguri: să toarne făina, să amestece, să decoreze. Sau poate aduce produsul final și împărtăși cu copiii etapele.

Rol facilitator

Vorbește cu persoana-resursă și repetă, simplificat, ce spune ea, ca toți copiii să înțeleagă.

Numește cu voce tare verbele chiar în momentul în care se petrece acțiunea – copiii leagă cuvântul de gest.

Lasă timp de întrebări spontane ale copiilor; nu te grăbi spre fișă.

Activitatea 1 ABEL + Citire în cor

Pe o coală de flipchart, în poziția „portret”, scrieți titlul rețetei cu litere mari de tipar. Adunați copiii în jurul colii și antrenați-i într-o discuție scurtă despre rețeta zilei (5 min). Cereți-le să spună ce s-a întâmplat, în ordine, și notați repetând cu voce tare ceea ce dictează ei, propoziție cu propoziție (4-6 propoziții simple, reformulate de adult dacă sunt prea lungi). Pronunțați clar fiecare cuvânt pe măsură ce îl scrieți.

Citiți apoi textul cu voce tare, plasând un cartonaș/degetul sub fiecare cuvânt pe măsură ce-l citiți. Un copil citește o propoziție, urmat de tot grupul în cor (citire ecou).

Rescrieți textul identic pe o coală de flipchart (co-facilitatorul poate face asta până se citește în cor). Decupați împreună propozițiile pe fâșii de hârtie și lipiți-le (cu bandă adezivă, nu lipici) peste textul inițial, citindu-le din nou. Apoi decupați propozițiile pe cuvinte și cereți copiilor să găsească, în textul expus, cuvântul identic – arătându-l cu degetul pe măsură ce-l rostesc.

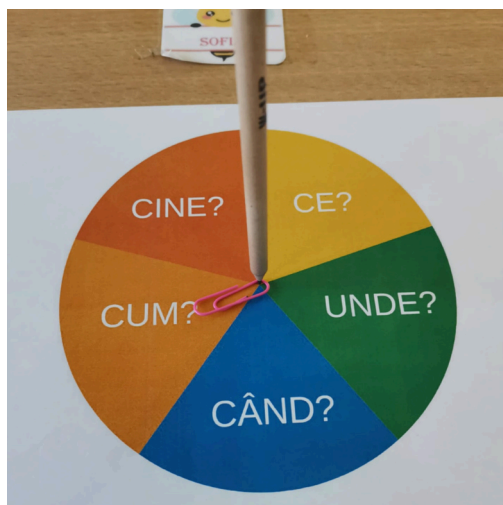
Dacă aveți timp (activitatea nu trebuie să depășească 30 de minute), după cuvinte, puteți trece la litere, dar este mai probabil că în zilele 2-5 să ajungeți la acest nivel. Recitiți în cor textul creat de mai multe ori.

Vezi cum se realizează activitatea [aici](#).

Activitatea 2 Roata întrebărilor

Folosiți Roata întrebărilor (CINE? CE? CUM? UNDE? CÂND?) pentru a-i obișnui pe copii cu formularea întrebărilor despre povestea rețetei. Dați un exemplu pentru fiecare tip de întrebare: Cine a adus rețeta? Ce ingrediente am folosit? Cum se face aluatul? Unde se coace? Când se mănâncă de obicei?

Chemați un copil în față, cereți-i să rotească agrafa cu vârful unui creion; copilul formulează o întrebare cu acel cuvânt și numește pe cineva care să răspundă. Copilul care răspunde corect vine să rotească agrafa și formulează întrebarea următoare. Întrebările nu se pot repeta. La 5-7 ani, facilitatorul ajută activ la formularea întrebării.

Activitatea 3 Vocabularul desenat

Pasul 1. Activarea

Alegeți 2 cuvinte-cheie din rețeta pe care o prezintă invitatul. Alegeți substantive sau verbe care denumesc ingrediente sau tehnici de lucru mai puțin uzuale (cuvinte care merită învățate). Prezentați cele 2 cuvinte-cheie ale rețetei, pe rând, cu definiție simplă și exemplu: „Frământă – apeși și răsucești aluatul cu mâinile. Bunica frământă aluatul pentru plăcinte.” Folosiți voce animată și gesturi/mimă pentru fiecare cuvânt.

Pasul 2. Simboluri

Împărțiți copiii în grupuri de 4, fiecare cu un număr (1-4). Fiecare grup primește Fișa: Vocabularul desenat și alege un desen/simbol pentru fiecare cuvânt. Apoi spuneți un număr de la 1 la 4: copilul cu acel număr stă în picioare, ceilalți rămân cu mâinile sus. Se strigă „rătăcit” – copiii în picioare își caută altă echipă, le arată desenele și explică alegerea; la întoarcere, povestesc ce au văzut la echipa vizitată.

Pasul 3. Aprofundare

Fiecare copil din grup spune o propoziție scurtă cu un cuvânt numit de facilitator (de exemplu, cu „frământă”: „Bunica frământă aluatul.”). Se procedează la fel pentru fiecare cuvânt-cheie.

Activitatea 4a Denumeste + Cutiile Elkonin

Grupul se împarte în două: grupa mare grădiniță și cei care merg în clasa pregătitoare (grupul A) lucrează cu facilitatorul (sau un voluntar) pe Fișa „Denumeste” și Cutiile Elkonin, clasa I (grupul B) continuă cu activitatea 4b

Pentru grupa mare grădiniță: facilitatorul arată, pe rând, imagini/obiecte reale legate de tema zilei (fișa de lucru „Denumeste”) și cere copilului să le denumească oral („Ce este aceasta?”). Nu se cere scris, doar identificare verbală și, dacă vrea, arătarea cu degetul sau mimarea unui gest asociat.

Dacă termină înaintea grupului B, se pot face activități cu [cutiile Elkonin](#).

Înainte de activitate vă recomandăm să urmăriți demonstrarea activității Cutiile Elkonin. Pregătiți jetoane (4/copil) pentru această activitate. Ele pot fi capace de PET, boabe de fasole, jetoane decupate din materiale refolosite etc. Important este ca setul unui copil să includă jetoane identice.

Folosiți Fișa de lucru: Cutiile Elkonin (cu 3 și 4 „cutii”). Numărul cutiilor (variante de folosit) e egal cu numărul fonemelor în cuvântul pe care elevul îl va segmenta. Se alege un cuvânt scurt (3-4 foneme) și se

utilizează o cutie Elkonin cu numărul corespunzător de cutii. Se pronunță cuvântul, apoi se rostește din nou fonem cu fonem.

Când se pronunță fonemele, se așază câte un jeton în fiecare cutie de la stânga la dreapta. Copilul face și el ce a făcut profesorul folosind același cuvânt. Se repetă procesul până când copilul reușește să despartă cuvântul / cuvintele în foneme.

Activitatea 4b Citește

În grupul B, pe rând, fiecare copil citește (recunoaște) cuvintele din fișa de lucru „Decupează, formează cuvântul și citește”. Recomandăm ca literele să fie decupate pentru fiecare copil înainte de activitate, însă dacă elevii pot, îi puteți include în activitatea de decupat.

Se pot forma perechi de copii – unii citesc și unii ascultă, apoi inversează rolurile. Dacă aveți voluntari, puteți să îi rugați să fie partenerul.

Activitatea 5 Numerație – Numărul și cifra (1-5)

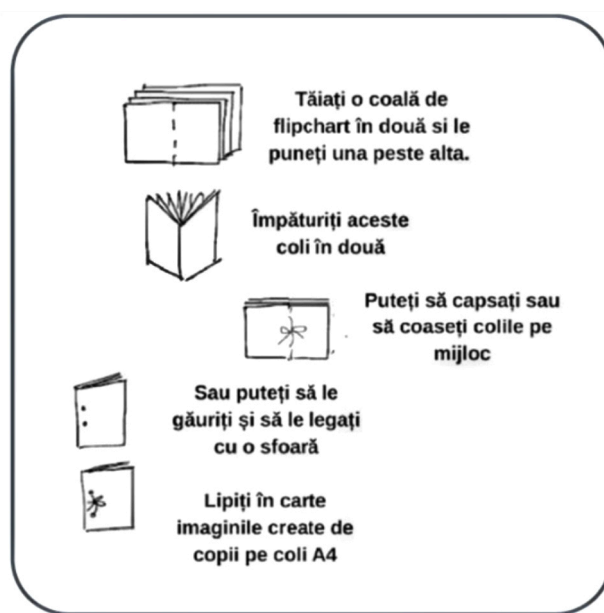
Înainte de fișă, numărați împreună ingredientele puse pe masă de persoana-resursă (ouă, linguri de făină, pahare de lapte): „Câte ouă a folosit bunica? Să numărăm: unu, două, trei...”

Continuă cu fișele de lucru „Activități cu numere” – copiii descoperă, colorează și urmăresc cu degetul/trasează cifra, ajutați de poezia scurtă asociată fiecărei cifre. Sunt cinci fișe, câte una pentru fiecare cifră. Dacă depășiți timpul, vă opriți la cifra trei.

Produsul zilei · Marea carte despre rețete

În grupuri mici, copiii desenează, pe coli A4 landscape, o ilustrație pentru fiecare propoziție din textul ABEL compus mai sus. Un grup este responsabil de coperta cărții. Cât desenează copiii, transcrieți fiecare propoziție pe o fâșie de hârtie, cât mai asemănătoare cu textul inițial (același tip și mărime de litere).

Lipiți ilustrațiile pe paginile cărții împreună cu propozițiile corespunzătoare – rezultă prima pagină din „Marea carte despre ____ din (numele comunității)”, care va crește în fiecare zi cu o nouă temă (meserii, sărbători, cântece, hartă). Cartea poate fi prezentată vineri, la Ziua de celebrare, părinților și comunității.

Materiale necesare

- Pentru întâlnirea cu persoana-resursă: ingredientele și uneltele rețetei (aduse de persoana-resursă), eventual un șorț/recipient pentru copiii care participă la pași.
- Pentru ABEL + Citire în cor: 2 coli de flipchart (una pentru textul dictat, una pentru rescrierea identică a co-facilitatorului), markere/carioci groase, bandă adezivă (nu lipici – trebuie să se poată dezlipi), foarfecă.
- Pentru Roata întrebărilor: roata fizică (CINE/CE/CUM/UNDE/CÂND), o agrafă, un creion cu vârf neascuțit.
- Pentru Vocabularul desenat: Fișa "Vocabularul desenat" (1 per copil), carioci/creioane colorate, cele 2 cuvinte-cheie pregătite din timp de facilitator (de modificat Fișa „Vocabularul desenat”).
- Pentru Denumeste (grupa mare): 5 imagini/obiecte reale legate de tema zilei (ingredientele rețetei, dacă sunt suficiente, sau imagini tipărite cu cuvântul scris dedesubt).
- Pentru cutiile Elkonin (rezervă grupa mare): jetoane identice, 4 per copil (capace PET, boabe, cartonașe decupate), Fișa "Cutiile Elkonin" (variantele cu 3 și 4 cutii).
- Pentru Citește (pregătitoare/clasa I): mini-cărțițele "Decupează, lipește, citește" (ideal pregătite înainte; dacă nu, foarfecă + capsator pentru a le face în timpul activității).
- Pentru Numerație: Fișele "Activități cu numere" (1 per copil)
- Pentru Marea carte despre rețete: coli A4 landscape (cât pentru toate grupurile mici), creioane colorate, carioci, lipici (aici da, lipici, pentru ilustrațiile finale), o copertă (poate fi o coală A3/carton).

ZIUA 2 • Meserii

Pregătire (cu o zi înainte)

- Confirmă persoana-resursă și meseria — orice meserie locală vizibilă pentru copii: potcovit, zugrăvit, cusut, olărit, apicultură, cioplit lemn, etc.
- Cere-i persoanei invitate să aducă 2–3 unelte reale (sigure pentru copii) sau fotografii/obiecte făcute de ea, plus, dacă se poate, un produs finit pe care copiii să-l țină în mână.
- Pregătește fișele de lucru și resursele de la Materiale necesare

Desfășurarea zilei

Întâlnirea cu persoana-resursă

Meșterul/meșterița se așază în cerc cu uneltele alături. Facilitatorul ghidează cu întrebări simple: Cum se numește meseria ta? Ce unelte folosești? De la cine ai învățat? Ce îți place cel mai mult la munca ta?

Persoana-resursă arată și, dacă e posibil, demonstrează pe scurt un gest specific meseriei (de exemplu, mișcarea de zugrăvit cu pensula, sau cum se ține un cui de potcoavă). Copiii pot încerca, sub supraveghere, un gest simplu și sigur.

Rol facilitator

Numește cu voce tare uneltele pe măsură ce sunt arătate: “Aceasta e o pensulă. Acesta e un ciocan.”

Întreabă copiii dacă cineva din familia lor face o meserie asemănătoare — leagă povestea de viața lor.

Ai grijă la unelte ascuțite/periculoase — ele se arată, nu se mănuiesc de copii.

Activitatea 1 ABEL + Citire în cor

Pe coala de flipchart, scrieți titlul meseriei cu litere mari. Discutați 5 minute despre vizita meșterului, apoi notați, dictate de copii, 4-6 propoziții simple despre ce face meșterul. Citiți textul cu voce tare arătând fiecare cuvânt; un copil citește o propoziție, urmat de grup în cor.

În paralel se rescrie textul pe o altă coală de flipchart care se taie în propoziții, apoi cuvinte, apoi se aleg 1-2 litere pe care trebuie să le recunoască în textul inițial. Dacă activitatea depășește 30 de minute, vă opriți la cuvinte. Recitați în cor textul creat.

Activitatea 2 Roata întrebărilor

Folosiți Roata întrebărilor pentru povestea meseriei zilei: Cine practică meseria? Ce unelte a arătat? Cum se folosește ciocanul/pensula? Unde lucrează meșterul? Când a învățat meseria?

Procedura e identică zilei 1: un copil rotește agra, formulează întrebarea cu cuvântul indicat, numește un coleg care răspunde; cel care răspunde corect rotește agra următoare. Întrebările nu se repetă.

Activitatea 3 Vocabularul desenat

Alegeți 2 cuvinte-cheie și refaceți Fișa de lucru „Vocabularul desenat”. Urmați aceiași pași ca în ziua 1: activarea, simboluri, aprofundare.

Activitatea 4a Denumeste

Pentru copiii de grădiniță sau care au dificultăți la citire (grupul A) folosiți fișa de lucru „Denumeste” și alegeți alte cuvinte cu 3-4 foneme pentru cutiile Elkonin.

Activitatea 4b Citește

Pentru copiii care merg în clasa I sau care pot deja citi cuvinte simple (grupul B) citiți cuvintele din fișa de lucru „Decupează, formează cuvintele, citește”. Aceleași instrucțiuni ca în ziua 1.

Activitatea 5 Numerație – Comparăm mulțimi + Adaugă/extrage elemente

Lucrați cu fișele de lucru „Comparăm mulțimi: mai multe – mai puține” și „Adaugă/extrage elemente: la fel de multe” – copiii fac corespondență, încercuiesc grupul mai mare/mai mic, adaugă sau taie elemente pentru a egaliza mulțimile.

Produsul zilei · Marea carte despre meserii

În grupuri mici, copiii desenează, pe coli A4 landscape, o ilustrație pentru fiecare propoziție din textul ABEL. Un grup realizează coperta. Transcrieți propozițiile pe fâșii asemănătoare textului inițial și lipiți-le, cu ilustrațiile, pe paginile cărții – se adaugă la „Marea carte despre _____” începută luni.

Materiale necesare

- Pentru întâlnirea cu persoana-resursă: uneltele/artefactele meseriei (aduse de meșter), eventual fotografii ale meșterului la lucru, dacă unele unelte sunt periculoase pentru a fi mânuite direct.
- Pentru ABEL + Citire în cor: 2 coli de flipchart (una pentru textul dictat, una pentru rescrierea în paralel de către co-facilitator), markere/carioci groase, bandă adezivă (nu lipici), foarfecă.
- Pentru Roata întrebărilor: roata fizică (CINE/CE/CUM/UNDE/CÂND), o agrafă, un creion cu vârf neascuțit (aceleași, refolosite din ziua 1).
- Pentru Vocabularul desenat: Fișa "Vocabularul desenat" (1 per copil – set nou, cu cele 2 cuvinte ale meseriei/uneltelor), carioci/creioane colorate, cele 2 cuvinte-cheie ale meseriei pregătite din timp de facilitator.
- Pentru Denumeste (grupul A): imagini/obiecte reale legate de meserie (uneltele aduse de meșter, dacă sunt sigure de arătat, sau imagini tipărite cu cuvântul scris dedesubt).
- Pentru Cutiile Elkonin (grupul A): jetoane identice, 4 per copil (refolosite din ziua 1), Fișa "Cutiile Elkonin", plus o listă nouă de 3-4 cuvinte cu 3-4 foneme.
- Pentru Citește (grupul B): litere din „Decupează, formează cuvintele, citește” (set nou; pregătite înainte sau foarfecă pentru a le face în timpul activității).
- Pentru Numerație: Fișele "Comparăm mulțimi: mai multe – mai puține" și "Adaugă/extrage elemente: la fel de multe" (1 per copil pentru fiecare), creion/carioca pentru încercuit și completat.
- Pentru Marea carte despre meserii: coli A4 landscape, creioane colorate, carioci, lipici, plus cartea deja începută luni (pagina de azi se adaugă la ea, nu se face o carte nouă).

ZIUA 3 • Sărbători

Pregătire (cu o zi înainte)

- Confirmă persoana-resursă și sărbătoarea aleasă: nuntă, botez, sărbătoare de iarnă, Paște, costum tradițional purtat la o ocazie.
- Cere-i invitatului să aducă fotografii (tipărite, dacă se poate) și, dacă există, un obiect sau costum tradițional pe care copiii să-l poată privi și, eventual, încerca (o bucată, o năframă, o cingătoare).
- Atenție la sensibilitate: unele povești de familie (înmormântări, despărțiri) pot fi emoționante – alege cu persoana-resursă o sărbătoare cu ton vesel, potrivită grupei de vârstă.
- Pregătește fișele de lucru și resursele de la Materiale necesare

Desfășurarea zilei

Întâlnirea cu persoana-resursă

Persoana-resursă arată fotografiile și povestește sărbătoarea: Ce sărbătoare e? Cine participă? Ce se poartă, ce se mănâncă, ce se cântă? Facilitatorul ajută cu întrebări scurte și încurajează copiii să compare cu propriile lor sărbători de familie.

Dacă există costum/obiect tradițional, copiii îl privesc de aproape, pe rând, în liniște, ca pe un obiect special.

Rol facilitator

Lasă spațiu pentru copiii care vor să spună despre propriile sărbători de familie – fiecare poveste e validată.

Numește cu voce tare elementele costumului/obiectelor: "Aceasta e o năframă."

Dacă apare o poveste tristă, ascult-o cu respect, dar redirectionează cu grijă spre tonul vesel al zilei.

Activitatea 1 ABEL + Citire în cor

Pe coala de flipchart, scrieți titlul sărbătorii cu litere mari. Discutați 5 minute despre vizita persoanei resursă, apoi notați, dictate de copii, 4-6 propoziții simple despre sărbătoare. Citiți textul cu voce tare arătând fiecare cuvânt; un copil citește o propoziție, urmat de grup în cor.

În paralel se rescrie textul pe o altă coală de flipchart care se taie în propoziții, apoi cuvinte, apoi se aleg 1-2 litere pe care trebuie să le recunoască în textul inițial. Dacă activitatea depășește 30 de minute, vă opriți la cuvinte. Recitiți în cor textul creat.

Activitatea 2 Roata întrebărilor

Folosiți Roata întrebărilor pentru povestea sărbătorii: Cine participă la sărbătoare? Ce se poartă/mănâncă? Cum se dansează? Unde are loc sărbătoarea? Când se ține?

Procedura e identică zilelor anterioare: copilul rotește agra, formulează întrebarea, numește pe cineva care răspunde; cel care răspunde corect rotește agra următoare.

Activitatea 3 Vocabularul desenat

Alegeți 2 cuvinte-cheie și refaceți Fișa de lucru „Vocabularul desenat”. Urmați aceiași pași ca în ziua 1: activarea, simboluri, aprofundare.

Activitatea 4a Denumeste

Pentru copiii de grădiniță sau care au dificultăți la citire (grupul A) folosiți fișa de lucru „Denumeste” și alegeți alte cuvinte cu 3-4 foneme pentru cutiile Elkonin.

Pentru copiii care merg în clasa I sau care pot deja citi cuvinte simple (grupul B) formați cuvintele din fișa de lucru „Decupează, formează cuvintele, citește”. Aceleași instrucțiuni ca în ziua 1.

Activitatea 5 Numerație – Orientare în spațiu + Poziționarea obiectelor

Folosiți fișele de lucru „Orientare în spațiu: sus – în mijloc – jos” și „Poziționarea obiectelor: stânga – mijloc – dreapta” (fișe de lucru) – copiii notează unde se află lucrurile și desenează potrivit indicațiilor.

Produsul zilei · Marea carte despre sărbători

În grupuri mici, copiii desenează, pe coli A4 landscape, o ilustrație pentru fiecare propoziție din textul ABEL. Un grup realizează coperta. Transcrieți propozițiile pe fâșii asemănătoare textului inițial și lipiți-le, cu ilustrațiile, pe paginile cărții – pagina sărbătorii se adaugă la „Marea carte despre _____”.

Materiale necesare

- Pentru întâlnirea cu persoana-resursă: fotografiile sărbătorii (aduse de persoana-resursă), costumul/obiectul tradițional, dacă există.
- Pentru ABEL + Citire în cor: 2 coli de flipchart (una pentru textul dictat, una pentru rescrierea în paralel), markere/carioci groase, bandă adezivă (nu lipici), foarfecă.
- Pentru Roata întrebărilor: roata fizică (CINE/CE/CUM/UNDE/CÂND), o agrafă, un creion cu vârf neascuțit (refolosite din zilele 1-2).
- Pentru Vocabularul desenat: Fișa "Vocabularul desenat" (1 per copil – set nou), carioci/creioane colorate, cele 2 cuvinte-cheie ale sărbătorii pregătite din timp de facilitator.
- Pentru Numerație: Fișele "Orientare în spațiu: sus – în mijloc – jos" și "Poziționarea obiectelor: stânga – mijloc – dreapta", 1 per copil pentru fiecare, creion/carioca pentru desenat și completat.
- Pentru Denumeste (grupul A): imagini/obiecte reale legate de sărbătoare (din fotografiile aduse sau imagini tipărite cu cuvântul scris dedesubt) sau fișa de lucru cu microregiunile istorice din Maramureș.
- Pentru Elkonin (grupul A): jetoane identice, 4 per copil (refolosite), Fișa "Cutiile Elkonin", plus o listă nouă de 3-4 cuvinte cu 3-4 foneme.
- Pentru Citește (grupul B): literele din "Decupează, formează cuvintele, citește" (set nou, cu cuvintele sărbătorii; pregătite înainte sau foarfecă pentru a le face în timpul activității).
- Pentru Marea carte despre sărbători: coli A4 landscape, creioane colorate, carioci, lipici, plus cartea deja începută luni (pagina de azi se adaugă la ea)

ZIUA 4 • Zicători și cântece

Pregătire (cu o zi înainte)

- Confirmă persoana-resursă care cântă sau cunoaște zicători/proverbe locale; întreab-o din timp ce 2–3 zicători simple va alege, ca să te poți pregăti cu explicații pe nivelul copiilor.
- Dacă persoana-resursă are un instrument muzical tradițional, cere-i să-l aducă; dacă nu, pregătește imagini cu instrumente locale (fluier, vioară, tobă, cobză).
- Pregătește fișele de lucru și resursele de la Materiale necesare

Desfășurarea zilei

Întâlnirea cu persoana-resursă

Persoana-resursă cântă un cântec scurt sau spune 2–3 zicători, explicând pe rând ce înseamnă fiecare, cu exemple din viața de zi cu zi a copiilor (ex: "Cine se scoală de dimineață, departe ajunge" – explicat prin exemplul trezitului pentru școală).

Dacă aduce un instrument, îl arată și, dacă se poate, cântă scurt la el; copiii pot încerca, pe rând, sub supraveghere, să-l țină sau să producă un sunet simplu.

Rol facilitator

Repetă fiecare zicătoare de două-trei ori, cu voce clară, și cere copiilor să o repete în cor.

Tradu zicătoarea în exemple concrete din viața copiilor – abstractul nu funcționează la această vârstă, exemplul concret da.

Lasă copiii să cânte refrenul cântecului, chiar dacă nu rețin tot textul.

Activitatea 1 ABEL + Citire în cor

Pe coala de flipchart, scrieți titlul sărbătorii cu litere mari. Discutați 5 minute despre vizita persoanei resursă, apoi notați, dictate de copii, 4-6 propoziții simple despre sărbătoare. Citiți textul cu voce tare arătând fiecare cuvânt; un copil citește o propoziție, urmat de grup în cor.

În paralel se rescrie textul pe o altă coală de flipchart care se taie în propoziții, apoi cuvinte, apoi se aleg 1-2 litere pe care trebuie să le recunoască în textul inițial. Dacă activitatea depășește 30 de minute vă opriți la cuvinte. Recitați în cor textul creat.

Activitatea 2 Roata întrebărilor

Folosiți Roata întrebărilor pentru cântecul/zicătoarea zilei: Cine ne-a cântat? Ce înseamnă zicătoarea? Cum sună cântecul? Unde a învățat-o persoana-resursă? Când se spune zicătoarea?

Procedura e identică zilelor anterioare: copilul rotește agra, formulează întrebarea, numește pe cineva care răspunde; cel care răspunde corect rotește agra următoare.

Activitatea 3 Vocabularul desenat

Alegeți 2 cuvinte-cheie și refaceți Fișa de lucru „Vocabularul desenat”. Urmați aceiași pași ca în ziua 1: activarea, simboluri, aprofundare.

Activitatea 4a Denumește

Pentru copiii de grădiniță sau care au dificultăți la citire (grupul A) folosiți fișa de lucru „Denumește” și alegeți alte cuvinte cu 3-4 foneme pentru Elkonin.

Activitatea 4b Citește

Pentru copiii care merg în clasa I sau care pot deja citi cuvinte simple (grupul B) citiți cuvintele din fișa de lucru „Decupează, lipește citește”. Aceleași instrucțiuni ca în ziua 1.

Activitatea 5 Numerație – Modele repetitive

Ritmul cântecului/zicătoriei e el însuși un model repetitiv: bateți din palme un model simplu (1-2, 1-2 sau tare-încet, tare-încet) înainte de a trece la fișă, ca paralelă între ritmul muzical și modelul numeric.

Continuă cu fișa de lucru „Modele repetitive – Bobițe înșirate” (resursa Alma caută numere, A7) – copiii completează șirul de numere, numărând de la 1 la 5, crescător și descrescător.

Produsul zilei · Marea carte despre zicători și cântece

În grupuri mici, copiii desenează, pe coli A4 landscape, o ilustrație pentru fiecare propoziție din textul ABEL. Un grup realizează coperta. Transcrieți propozițiile pe fâșii asemănătoare textului inițial și lipiți-le, cu ilustrațiile, pe paginile cărții – pagina de azi se adaugă la „Marea carte despre _____”.

Materiale necesare

- Pentru întâlnirea cu persoana-resursă: instrumentul muzical, dacă persoana-resursă aduce unul; altfel nu e nevoie de materiale speciale, doar spațiu pentru cerc.
- Pentru ABEL + Citire în cor: 2 coli de flipchart (textul dictat + rescrierea în paralel), markere/carioci groase, bandă adezivă (nu lipici), foarfecă.
- Pentru Roata întrebărilor: roata fizică (CINE/CE/CUM/UNDE/CÂND), o agrafă, un creion cu vârf neascuțit (refolosite din zilele 1-3).
- Pentru Vocabularul desenat: Fișa "Vocabularul desenat" (1 per copil – set nou), carioci/creioane colorate, cele 2 cuvinte-cheie pregătite din timp de facilitator.
- Pentru Numerație: Fișa "Modele repetitive – Bobițe înșirate" (fișa de lucru), 1 per copil, creion/carioca pentru completat șirul de numere, cartonașe cu cifrele de la 1 la 5.
- Pentru Denumeste (grupul A): imagini/obiecte cu instrumente muzicale sau fișa de lucru.
- Pentru cutiile Elkonin (grupul A): jetoane identice, 4 per copil (refolosite), Fișa "Cutiile Elkonin", plus o listă nouă de 3-4 cuvinte cu 3-4 foneme.
- Pentru Citește (grupul B): literele din "Decupează, formează cuvintele, citește" (set nou, cu cuvinte care denumesc instrumente muzicale; pregătite înainte sau foarfecă).
- Pentru Marea carte despre zicători și cântece: coli A4 landscape, creioane colorate, carioci, lipici, plus cartea deja începută luni.

ZIUA 5 · Harta comunității + Ziua de celebrare

Pregătire (cu o zi înainte)

- Pregătește o coală mare (carton sau o coală de flipchart) pe care se va desena/lipi harta satului – poate fi un contur simplu desenat din timp de facilitator (drumul principal, râul, biserica, școala) pe care copiii adaugă elemente.
- Invită din timp familiile, bunicii și persoanele-resursă din toată săptămâna la momentul festiv de la final de zi.
- Pregătește diplomele pentru copii (vezi fișa finală) și un spațiu de afișare pentru toate produsele săptămânii: Cartea de rețete, Afișul meseriei, Pagina sărbătorii, Cântecul ilustrat.
- Stabilește, dacă e posibil, o gustare comună pentru momentul festiv (pot contribui și familiile).

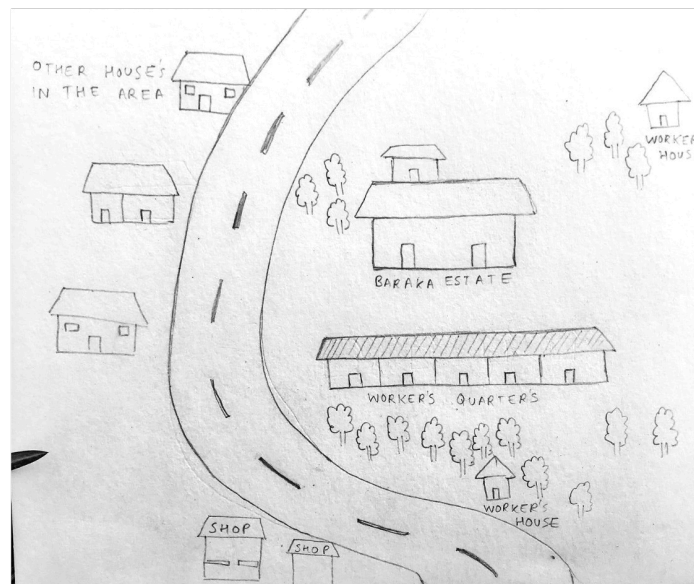
IMPORTANT! În paralel cu activitățile de dimineață, în jurul orei 11.00, părinții sunt invitați să participe la întâlnirea „Literație în familie”. Activitățile cu copiii și cu părinții se termină la ora 12.00, urmate de momentul de celebrare.

Desfășurarea zilei (dimineață – înainte de festivitate)

1. Harta comunității

Pe coala mare cu contur de sat și drumurile desenate, copiii, pe rând sau în grupuri mici, creează și lipesc desenele lor (casa meșterului, locul sărbătorii, biserica, pădurea, pajiștea etc) în zona corespunzătoare a hărții. Adultul scrie, dictat de copii, denumiri scurte pentru fiecare element lipit.

Harta rezultată este un produs colectiv, vizual, al întregii săptămâni – fiecare copil poate identifica pe ea ceva ce a contribuit el.

2. Numerație – Forme și corpuri geometrice

Înainte de a lucra pe fișă, priviți formele de pe harta comunității desenată (case = pătrate/triunghiuri, drum = linie, soare = cerc) și numărați câte forme de un anumit tip apar.

Continuă cu fișa de lucru „Forme geometrice: Printre case” – copiii construiesc modele repetitive de forme pe casele desenate, respectând indicația din acoperiș.

3. Recapitulare în cerc

Facilitatorul trece, cu copiii, prin produsele fiecărei zile expuse pe perete: Ce am aflat luni? Cine ne-a vizitat marți? Ce am cântat joi? Copiii sunt încurajați să povestească liber, cu propriile cuvinte, ce își amintesc.

Facilitatorul arată din nou, rapid, toate cartonașele cu cuvinte-cheie ale săptămânii (rețetă, unealtă, sărbătoare, zicătoare/cântec) și le pune pe o masă/perete central.

Grupul se împarte în 5 echipe și fiecare echipă se pregătește să prezinte oaspeților câte o carte + harta.

Momentul festiv (12.00-13.00)

Structura momentului festiv (cu părinți, bunici, comunitate)

Bun venit și mulțumire – facilitatorul mulțumește public tuturor persoanelor-resursă ale săptămânii.

Turul produselor – copiii, în grupuri mici, prezintă vizitatorilor Cartea de rețete, Cartea meseriei, Cartea sărbătorii, Cartea despre zicători și cântece și Harta comunității.

Momentul muzical – copiii cântă cântecul/zicătoarea învățată joi.

Decernarea diplomelor – fiecare copil primește diploma, cu numele citit cu voce tare.

Gustare comună – ideal cu rețeta de luni, dacă e posibil.

Materiale necesare

- Pentru Harta comunității: o coală mare/carton cu contur de sat și drumuri desenate din timp (pregătită cu o zi înainte), coli de hârtie albe, lipici, creioane colorate, carioci pentru desenele copiilor și pentru denumirile scrise de adult.
- Pentru Numerație (Forme geometrice): Fișa "Forme geometrice: Printre case", 1 per copil, creioane colorate.
- Pentru Recapitulare în cerc: toate cartonașele cu cuvinte-cheie din zilele 1-4 (păstrate de la fiecare zi), cele 4 cărți deja realizate (Marea carte despre rețete, meserii, sărbători, zicători/cântece) expuse pe perete, un spațiu/masă centrală pentru a pune cartonașele.
- Pentru momentul "Literație în familie" (paralel, ora 11:00) – detalii separate.
- Pentru Ziua de celebrare: cele 5 cărți/produse ale săptămânii (Cartea de rețete, Cartea meseriei, Cartea sărbătorii, Cartea despre zicători și cântece, Harta comunității) pregătite pentru turul de prezentare, diplomele completate cu numele copiilor, gustarea comună (ideal rețeta de luni, dacă a rămas/se poate reface), eventual scaune/spațiu pentru părinți și comunitate.